Vzdelávacia oblasť:
Človek a hodnoty
NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA

1. ročník

Ročníková téma: VZŤAHY A ZODPOVEDNOSŤ

Žiaka charakterizuje potreba priateľstva, vzťahu s opačným pohlavím a postupné odpútavanie sa od rodičov. Základný motív hľadania Boha je vnútorný ako potreba „sebadoplnenia“ - v priateľstve, vo vzťahu chlapec - dievča aj vo vzťahu k Bohu (Korherr). Môže mať formu neistoty, hľadania istôt, čo vedie k záujmu o otázky zmyslu a hodnôt. Žiak si v tomto období potrebuje nájsť odpoveď na otázky: Kam smerujem? Kto som? Čo chcem dosiahnuť?

Pre mladého človeka je dôležité, aby vzťah k Bohu napomáhal zbližovaniu ľudí. V tomto období mladí ľudia vnímajú Boha často ako vzťah. Boh nie je chápaný ako osoba ale ako dej, ako vzťah, ktorý sa odohráva medzi ľuďmi a v nich samých. Preto je potrebné trpezlivo objasňovať medziľudské vzťahy, aby sa práve v nich ukázalo otvorenie človeka Bohu, lebo človek si sám sebe nestačí.

Ročníkovým symbolom je CESTA

Cesta symbolizuje ľudskú existenciu ako existenciu dynamickú, schopnú pohybu. Pohyblivosť je vlastnosť, ktorá umožňuje človeku meniť miesto svojho pobytu, ale aj meniť smer svojich myšlienok, citov, svojej duše: celé naše JA je na ceste nášho života. Cesta sa môže stať metaforou pre všetko nové, čo nás stretne v živote, čo preskúmame, k čomu ideme a dospievame. Sú skutočnosti, ktoré nás v živote dávajú do pohybu. Ako sa pohybujeme, meníme cesty, meníme samých seba. Na tejto ceste nie sme sami. Nachádzame na nej tých, ktorí putujú s nami, nachádzame na nej aj sprievodcov.

Človek hľadá cestu k druhému, komunikuje s ním, vytvára vzťahy. Môžeme nájsť aj iné cesty, než tie pravé: okľuky, scestie ale aj bludné cesty. Toto všetko robí cestu nášho života jedinečnou a nezameniteľnou.

Človek hľadá zmysel, cieľ svojho života, hľadá to, čo ho presahuje, ako jediný tvor na zemi si kladie otázky a hľadá na ne odpoveď.

Pre žiaka predovšetkým platí, že ústredným bodom jeho životnej cesty je hľadanie seba samého, svojej vlastnej identity, hľadanie zmyslu svojho vlastného života.

Tematický celok	Počet hodín	Výkonový štandard	Obsahový štandard/Témy	Prierezové témy
Hľadanie cesty	5	Žiak vie • definovať komunikáciu a vymenovať druhy komunikácie • vnímať neverbálne prejavy komunikácie druhých • uplatniť spoločensky vhodné spôsoby komunikácie vo formálnych a neformálnych vzťahoch • zdôvodniť dôležitosť správnej komunikácie pre medziľudské vzťahy • nájsť analógiu medzi komunikáciou a modlitbou • zdôvodniť potrebu modlitby • pomenovať a vysvetliť trojrozmernosť človeka • rozvíjať svoj	Človek tvor komunikatívny. Komunikácia a jej formy, modlitba – komunikácia s Bohom. Trojrozmernosť človeka. Celistvosť človeka – harmónia tela, duše a ducha. Zmysel života. Človek - jeho otázky a hľadanie odpovedí. Odkrývanie zmyslu života. Náboženstvo - rozdelenie, prvky a prejavy náboženstva.	Osobnostný a sociálny rozvoj

		telesný, duševný a duchovný rozmer • položiť si otázky o zmysle svojho života • vysvetliť zmysel života človeka v kontexte kresťanského učenia • dávať svojmu správaniu a životu zmysel • zdôvodniť vznik a potrebu náboženstva (KKC 27-28) • vysvetliť pojmy religionistika, monoteizmus, polyteizmus • vysvetliť rozdiel medzi prirodzeným a zjaveným náboženstvom • uviesť príklady prirodzených náboženstiev a zjavených náboženstiev • charakterizovať jednotlivé prvky náboženstva		

Boh v ľudskom svete	6	Žiak vie • použiť metafory na vyjadrenie ťažko vyjadriteľných skutočností • rozlíšiť aktívne a pasívne počúvanie • ohodnotiť význam počúvania v komunikácii • aktívne a so záujmom počúvať • interpretovať príbeh Božieho oslovenia Abraháma, Samuela a Márie ako príklady skúsenosti zdieľania Boha s človekom • uviesť iné príklady ľudskej skúsenosti zdieľania Boha s človekom • definovať svedomie (KKC 1796) • zdôvodniť potrebu formovania svedomia (KKC 1783-1785) • Vysvetliť	Metafora. Metaforická biblická reč - obrazná reč viery. Metafora – Boh povedal. Abrahám. Mária. Samuel. Morálne svedomie. Formovanie svedomia, Tomáš Morus. Dekalóg ako pomoc na ceste pri uskutočňovaní svojho ľudstva.	Osobnostný a sociálny rozvoj

		všeobecne platné pravidlá pri neistom rozhodovaní sa podľa svedomia (KKC 1789) • rozlíšiť prirodzený a ľudský zákon • určiť prvky spravodlivých zákonov na podklade Dekalógu (KKC 1959) • vnímať životné situácie, ktoré si vyžadujú zodpovedné rozhodnutie vzhľadom k sebe, k druhým ľuďom a k svetu • pozitívne oceniť rozhodnutie pre mravne dobrý skutok		
Byť človekom	3	Žiak vie • definovať učenie cirkvi o ľudskej osobe (KKC 357) • definovať učenie cirkvi o osobe Ježiša Krista	Ohraničenosť človeka. Ľudská osoba. Pôvod dôstojnosti človeka. Rešpektovanie ľudskej osoby a médiá. Stereotypy, predsudok. Ježišovo ľudstvo, historické pramene dokumentujúce historickosť Ježiša z Nazareta. Ježišovo božstvo, ponímanie Ježiša Krista v evanjeliách.	Multikultúrna výchova. Mediálna výchova. Environmentálna výchova.

		(KKC 471, 480) • obhájiť dôstojnosť ľudského života od počatia • vážiť si hodnotu ľudského života • uvedomiť si dar vlastnej existencie • vysvetliť pojmy stereotyp, predsudok • uviesť príklady stereotypného o správania • uviesť príklady pre možnosti, ako sa brániť stereotypném u videniu sveta • kriticky posúdiť informácie v médiách • obhájiť historickosť Ježiša Krista		
Na ceste k osobnosti - šance a riziká	3	Žiak vie • porovnať a rozlíšiť pojmy osoba a osobnosť • vymenovať znaky zrelej osobnosti • vie zaradiť obdobie, v ktorom sa nachádza, do vývinového	Osobnosť - vývoj osobnosti; deformácia osobnosti – závislosti. Legenda a symbolický význam legendy (sv. Krištof – pútnik hľadajúci zmysel života).	Osobnostný a sociálny rozvoj

		obdobia osobnosti • vymenovať a zdôvodniť negatívne vplyvy na dozrievanie osobnosti (drogy, gemblérstvo ...) • ohraničiť pravdivosť legendy voči historickým faktom • vysvetliť zmysel vzniku kresťanských stredovekých legiend • interpretovať zmysel symbolickej reči legendy o sv. Krištofovi • vysvetliť znaky a pravdivosť kresťanských stredovekých legiend • objaviť v legende o sv. Krištofovi výzvu pre hľadanie a naplnenie zmyslu svojho života		

Boh a človek	2	Žiak vie • opísať schopnosť človeka vytvárať vzťahy na základe spätného pohľadu na svoj počiatok • vytvárať plnohodnotné vzťahy • nájsť analógiu medzi vzťahmi Najsvätejšej Trojice a schopnosťou človeka vytvárať vzťahy • definovať učenie o vzťahoch Najsvätejšej Trojice na podklade KKC. • definovať sviatosti • disponovať sa pre prítomnosť Božej blízkosti vo sviatostiach spôsobom, ktorý	Sviatosti – aktuálne pôsobenie Boha v živote človeka od narodenia až po smrť. Človek žijúci vo vzťahoch ako obraz Trojice.	Osobnostný a sociálny rozvoj

		oslovuje zmysly človeka		
Človek v spoločenstve	4	Žiak vie • vysvetliť úlohu, význam a črty sexuality človeka v manželstve a rodine • zdôvodniť dôležitosť kultivovanej sexuality • na základe Božieho obrazu človeka ako muža a ženy oceniť vzťah medzi mužom a ženou a zdôvodniť rovnoprávnosť ich životných rolí – otcovstva a materstva • oceniť hodnotu otcovstva a materstva • upevniť vedomie zodpovednosti za vlastné správanie, za svoju budúcnosť • vymenovať škálu povolaní v cirkvi • vysvetliť	Boží obraz človeka ako muža a ženy, sexualita ako dar a úloha, sociálne role muža a ženy, rizikové sexuálne správanie. Povolanie ako služba ľuďom (manželstvo, kňazstvo, zasvätený život). Podstata slávenia v spoločenstve (vzťah k času k ľudskému spoločenstvu, k transcendentnu). Zmysel slávenia kresťanskej nedele – deň Pána a deň pre človeka, sviatky, farské spoločenstvo.	Osobnostný a sociálny rozvoj

		povolanie z pohľadu služby človeku • vysvetliť poslanie jednotlivých povolaní a ich prínos pre cirkev a spoločnosť • demonštrovať ľudský, náboženský a kresťanský dôvod potreby slávenia v živote človeka aj ľudského spoločenstva • vnímať slávnosť ako hodnotu, ktorá dáva životu hlbší rozmer • zdôvodniť kresťanské slávenie nedele a sviatkov • aktívne sa podieľať na slávení liturgie vo farskom spoločenstve		

2. ročník

Ročníková téma: HODNOTY A ROZHODNUTIA

Žiaka charakterizuje vytváranie obrazu o sebe samom. Hovoríme o hľadaní vlastnej identity, ktorej predstupňom je *zvnútornenie hodnôt*. Podľa náboženského pedagóga O. Betza by mladý človek počas tohto hľadania mal nájsť svoj stred, potom z tohto stredu vyjsť, a takto dať svojmu životu celistvosť. Nájsť svoje miesto v spoločenstve, zmysel svojho života, trvalú životnú orientáciu, a to všetko na základe *svojho vlastného rozhodnutia.* Tento proces hľadania a nachádzania seba sťažuje tlak okolitého sveta, ktorý nalieha na prispôsobenie sa mladého človeka móde, či životnému štýlu. Mladý človek má súčasne problémy s vlastným vnútrom, so svojimi neistotami a úzkosťami.

Viera žiaka sa v tomto období môže stať hlbšou, osobnejšou, ale aj kritickejšou. Boh sa pre život mladého človeka môže stať mimoriadne dôležitou hodnotou, ale do veľkého rozmeru môže prerásť aj v sklamanie. V každom prípade platí, že spojenie vlastného presvedčenia so životnými hodnotami podporuje identitu a posilňuje pocit spolupatričnosti s ostatnými ľuďmi. Ak sa v živote žiaka Boh stane najvyššou hodnotou, potom všetky ostatné hodnoty dostanú vzhľadom naň svoje správne miesto a význam.

Ročníkovým symbolom sú RUKY
nielen ako nástroj práce, ale aj nástroj komunikácie. Ruky zviditeľňujú to, čo je v srdci. Ruky ako symbol prijímania a dávania, ale aj zodpovednosti za to, čo nám bolo zverené. Ježišove ruky, z ktorých vychádzala uzdravujúca sila, ale aj gestá rúk pri udeľovaní sviatosti, cez ktoré sa nás dotýkajú Ježišove ruky dnes.

Tematický celok	Počet hodín	Výkonový štandard	Obsahový štandard/Témy	Prierezové témy
Moje hodnoty	2	Žiak vie • vysvetliť pojem hodnota • usporiadať vlastný rebríček hodnôt • posúdiť podiel výberu hodnôt na tvorbu životného štýlu • na konkrétnych príkladoch porovnať rôzne životné štýly	Hodnoty. Reflexia vlastného rebríčka hodnôt. Životný štýl.	Osobnostný a sociálny rozvoj
Hodnoty života	6	Žiak vie • zdôvodniť snahu	Obraz sveta v mýte a v logu. Biblická	Mediálna výchova.

		človeka v každej dobe, hľadať odpovede na základné nemenné existenciálne otázky • vysvetliť chápanie mýtickosti mýtu - jeho pravdivosti, vo vzťahu k biblickému textu o stvorení sveta a človeka • opísať historické pozadie vzniku obidvoch správ o stvorení sveta a človeka vo Svätom písme • porovnať vedu a vieru ako dve cesty vedúce k pravde • vysvetliť správcovstvo Zeme človekom na pozadí Gn1,27-30 • sformulovať posolstvo biblického textu o správcovstve Zeme človekom a porovnať ho s myšlienkami platnými v zákonoch krajín a v myslení ľudí • vnímať súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu • sformulovať možné riešenia pre	správa o stvorení. Veda a viera – dve nezávislé odvetvia hľadajúce pravdu. Správcovstvo Zeme človekom. Etika životného prostredia z kresťanského pohľadu. Človek ako spoločenstvo osôb. Manželstvo - jeho zmysel a význam z pohľadu štátu a cirkvi. Liturgia sviatosti manželstva. Manželský sľub. Plodnosť. Hodnota života. Riešenie problémovej úlohy - príbeh s mravnou dilemou (potrat).	Ochrana života a zdravia. Environmentálna výchova.

		zdravé životné prostredie • uvedomiť si aktuálnosť posolstva biblickej správy o stvorení sveta a človeka pre dnešnú dobu • vnímať túžbu človeka po prekročení samého seba ako základ túžby človeka po láske k človeku a k Bohu • na podklade biblického textu vyvodiť závery pre život človeka ako muža a ženy v ich nerozlučnom spoločenstve • vysvetliť symbolické úkony liturgie sviatosti manželstva • vysvetliť úlohu a poslanie manželstva • zdôvodniť úlohu štátu a cirkvi pri ochrane rodiny a jej morálnych hodnôt • posúdiť hodnotu rodiny a pomenovať jej ohrozenia v súčasnosti • oceniť zvláštnosti, krásu a dobro vyplývajúce z vlastnej pohlavnosti a		

		plodnosti • prejaviť zdravú sebaúctu a vzájomnú úctu • vysvetliť morálny aspekt abortu • uviesť následky abortu na telesné a duševné zdravie ženy • vymenovať dokumenty cirkvi o nedotknuteľnosti života • vysvetliť kresťanský pohľad na hodnotu individuálneho ľudského života • obhájiť právo človeka na život od počatia, na vedeckom podklade a na podklade učenia KKC • uvedomiť si dôstojnosť ľudského života ako prvej hodnoty, za ktorú sme zodpovední • zapojiť sa do aktivít za ochranu ľudského života pred narodením		
Šírenie kresťanských hodnôt v Európe	6	Žiak vie • definovať cirkev • vymenovať a definovať znaky cirkvi • opísať biblické obrazy cirkvi • zdôvodniť založenie cirkvi Ježišom Kristom	Hierarchia v cirkvi. Autorita. Reflexia vlastného postoja k autoritám. Biblické obrazy cirkvi: Boží ľud na ceste, ovčinec, roľa, stavba, vinica, telo... Šírenie kresťanstva,	Multikultúrna výchova. Mediálna výchova.

		• zdôvodniť potrebu autority • porovnať hierarchiu s anarchiou a vyvodiť závery pre život v ľudskom spoločenstve • vysvetliť hierarchické usporiadanie v cirkvi • opísať šírenie kresťanstva sv. Pavlom • vnímať prepojenie židovskej a helenistickej kultúry vďaka sv. Pavlovi • zhrnúť šírenie kresťanstva v prvých troch storočiach • charakterizovať legendu ako literárny útvar, rozlíšiť ju od historickej správy a rozumie spracovaniu historických faktov v symbolickej reči legendy o stotníkovi Félixovi • opísať počiatky vzniku mníšstva • pozorovať cirkev v jej dejinnom zápase pri uskutočňovaní Ježišovho odkazu • aplikovať poznatky z dejepisu a posúdiť osvietenstvo ako dejinný jav	prenasledovanie kresťanov. Legendy o mučeníkoch a symbolický význam legendy. Milánsky edikt a jeho dôsledky. Vznik mníšstva (sv. Benedikt). Kresťanské korene Európy a kríza hodnôt v súčasnosti (sekularizmus, konzumizmus).	

		• pomenovať prvky konzumného spôsobu života v súčasnosti • analyzovať dôsledky osvietenstva, sekularizmu a konzumizmu na život súčasného človeka • uvedomiť si dôvody pre súčasné myslenie človeka na pozadí vývinu európskeho myslenia • zaujať vlastný kritický postoj k pozitívnym aj negatívnym javom v spoločnosti a v cirkvi		
Kresťanské hodnoty v spoločnosti	2	Žiak vie • zdôvodniť spoločenskosť človeka • definovať úlohu cirkvi a politiky • vymenovať rozdiely medzi štátom a cirkvou • rozlíšiť úlohu cirkvi a úlohu politiky • aplikovať poznatky z dejepisu a posúdiť vzťah cirkvi a štátu v dejinách • vymenovať pozitívne prvky demokratického systému a jeho	Človek ako súčasť celku. Úloha cirkvi, úloha politiky. Vzťah štátu a cirkvi v dejinách (konštantínovský obrat, investitúra, pápežský štát, francúzska revolúcia a jej dôsledky pre vzťah cirkvi a štátu, obdobie totality, súčasný vzťah cirkvi a štátu v SR).	Osobnostný a sociálny rozvoj

		riziká • oceniť prínos štátu a cirkvi pre dobro jednotlivca a spoločnosti • uviesť príklady pre vlastné možnosti ovplyvnenia spoločenského diania v obci, štáte, vo farnosti a v cirkvi	KKC 1878 – 1912	
Pramene plnohodnotného života	6	Žiak vie • položiť si kritické otázky k svojej vlastnej viere v Boha a vzťahu k nemu • definovať modlitbu na podklade KKC • zdôvodniť potrebu modlitby pre svoj život • vymenovať podmienky dobrej modlitby • pomenovať ťažkosti, s ktorými sa človek stretáva na ceste modlitby • rozlíšiť rôzne druhy modlitieb • stíšiť sa a načúvať • prehĺbiť vlastné hľadanie Boha do osobného vzťahu s ním v modlitbe • vysvetliť štruktúru modlitby Otče náš • charakterizovať jednotlivé prosby modlitby Otče náš • vysvetliť význam modlitby pre život	Modlitba ako mlčanie pred Bohom (cesta z vonkajšieho do vnútorného sveta, KKC 2563) Modlitba Otče náš. Ježiš vypočuje modlitbu (zázraky – Ježišove uzdravenia dotykom rúk) Sviatosti (Ježišove uzdravenia cez ruky a gestá vysluhovateľa sviatosti)	Osobnostný a sociálny rozvoj

		človeka • písomne vyjadriť svoj postoj k zázrakom • opísať zázraky vyliečenia v príbehoch prírodných a antických národov, zázraky v kresťanstve a vysvetliť biblické chápanie zázraku • vysvetliť význam sviatostného života pre svoj duchovný život • vnímať sviatosti ako dotyk Ježišovej prítomnosti v dnešnej dobe • analyzovať negatívne vplyvy okultizmu		
Plnosť života	3	Žiak vie • položiť si otázky o živote a smrti • uviesť rozdielne pohľady na starobu a chorobu v súčasnej spoločnosti • porovnať ich s kresťanským učením a vyvodiť závery pre svoj život • charakterizova ť sviatosť pomazania chorých, orientovať sa v obradoch kresťanského	Právo na dôstojné umieranie (paliatívna liečba). Možnosti a hranice paliatívnej liečby. Kresťanský zmysel utrpenia. Mravný aspekt eutanázie. KKC 2276 – 2279. Sviatosť pomazania chorých. Smrť (klinická, biologická). Obrady kresťanského pohrebu. Učenie cirkvi o	Osobnostný a sociálny rozvoj. Mediálna výchova.

		pohrebu a rozoznať v nich znamenia kresťanskej viery vo vzkriesenie mŕtvych • pomenovať príčiny najčastejšieho nepochopenia sviatosti pomazania chorých u veriacich • na rôznych ukážkach myslenia ľudí v rôznej dobe a kultúre zdôvodniť túžbu po nesmrteľnosti, ktorú v sebe nosí každý človek • interpretovať učenie cirkvi o smrti a posmrtnom živote • vysvetliť eschastologické pojmy (nesmrteľná duša, osobitný a posledný súd, posmrtný život, odpustky) • vnímať paradox smrti a nového života • integrovať do svojho života jeho konečnosť, zmysel utrpenia a otázky o živote po smrti	posmrtnom živote: osobitný súd, nebo, očistec, peklo. Nový Jeruzalem.	

		• definovať reinkarnáciu • vysvetliť rozdiely aj spoločné prvky v učení svetových náboženstiev k problematike utrpenia a smrti • porovnať a vysvetliť učenie cirkvi o večnom živote s učením iných náboženstiev • oceniť kresťanské posolstvo nádeje o posmrtnom živote • vyvodiť závery pre svoj život z apokalyptického rozmeru sveta z pohľadu kresťanstva		

Hodnotenie predmetu náboženská výchova

Pri celkovom hodnotení sa postupuje podľa Usmernenia MŠVVaM SR k súhrnnému hodnoteniu žiakov stredných škôl zo dňa 26. júla 2023. Pri určovaní prospechu v predmete Náboženská výchova sa hodnotí kvalita nadobudnutých kompetencií v oblasti vedomostí, zručností, ktoré žiak dosiahol na konci hodnotiaceho obdobia, uvedením formulácie

aktívne absolvoval, ak sa žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu aktívne zúčastňoval,

absolvoval, ak sa žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu ospravedlnene nezúčastňoval alebo bol prítomný a zo závažných dôvodov nepracoval, alebo

neabsolvoval, ak žiak na vyučovaní vyučovacieho predmetu nepracoval alebo sa neospravedlnene vyučovania nezúčastňoval,

oslobodený, ak bol žiak oslobodený od vzdelávania sa vo vyučovacom predmete v plnom rozsahu.